

“Nokta” Üzerine

Tülay Çellek

tcellek@yildiz.edu.tr

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

Hiç noktanın yaşamınızdaki yerini düşündünüz mü?

Nokta düzensizliğin içinde ilk düzen elemanıdır. Yer belirler. Nokta, görsel anlatımın temel öğelerinden biridir. Tek başına durgunluğu ifade eden nokta çoğaldıkça, dinamizme, ritme ya da karmaşaya dönüşebilir. Noktalar yan yana geldiklerinde birbirleriyle ilişkiye girer. Yaşamda da böyle değil midir? “Bir elin sesi var, iki elin sesi var”, denmez mi? İnsanlar yan yana gelince yarattıkları dinamizmle olumluluk da yaşayabilirler, olumsuzluk da. Önemli olan o birlikteliğin dönüştürme amacının iyi ve güzel olmasıdır. İşte yaşamın hareketi noktaya vurulduğunda, kağıtta düzene dönüştürülmesidir. Yani yaşam bulmasıdır. Önemli olan da yaptıklarımızın ve yaşadıklarımızın arasında bir denge kurabilmektir. Noktaya şimdi bir de sanat, bilim, yaşam açısından bakalım. Hiç düşünmüş müydünüz, evren içinde dünya noktadır. Uzakta uçan balon ya da bir uçak nokta görünümündedir. Ya da tam tersi, uçaktan aşağıya baktığınızda gördükleriniz noktadır. Durduğunuz yere bağlı olarak görmek. Noktalar yan yana gelince çizgi olur. Hani insanlar el ele tutuşup halay çektiklerinde ya da bedenden duvar oluşturduklarında olan. Noktalar yan yana, üstüste, çapraz konduğunda lekeler oluşur. Fotoğrafta gren, yaşamda dokusal görüntüler oluşturur. Görseelliğin dışına kayalım. Bilime, yaşama bir bakalım: Suyun kaynama noktası, patlama noktası, birleşme, kesişme noktası vb. “Birleştiğimiz noktadan hareket ederiz”. “Noktayı koyacağın yeri bilmelisin.” Bu söz salt yazında mı geçer? Hayır, yaşamda da geçer. Bilirsen huzur, bilemezsen huzursuzluk başlar. “....noktasından bakacak olursak” İşte burada da nokta önemli. Hiç yaşantınızda noktanın yerini düşündünüz mü? Doğaya bakalım; canlı ya da cansızına, bitkilere ve hayvanlara, kelebeğe, çeşitli böceklerle... Dış görünüşlerinde; büyüyen, küçülen, düzenli-düzensiz, renkli-renksiz benek ya da birimlerin oluşturduğu doku örnekleri. Evet, onlara özlerinin, tanımlarının dışında bakalım, biçimlerine, noktalarına. Haz duymakla. İnsanın yarattıklarına bakalım, doğadan esinlenerek. Kumaş desenlerine göz gezdirelim. Dolayısıyla beğenimize... Bizi yaşıtan zevkimize.

Resimsel anlatımda nokta; denge, hareketi durdurma (nokta koyma) için kullanılır. Yazıda cümleyi bitirmek için, konuşmada susmayı bilmek için. Nokta diğer görsel elemanlarla, örneğin çizgiyle, ilişkili kullanıldığında yeni anlatım olanakları verir; ofset baskıda, bilgisayar teknolojisinde, fotoğrafta... Hepsinde de nokta var. Baktık mı noktanın hayatımızdaki yerine... Noktaları büyütelim, küçültelim, seyrekleştirelim, sıklaştıralım, renklendirelim. Sanat Tarihine bakalım. Nokta nokta yapılan tablolara...

Noktadan neler yapılabilir? Film yapılabilir Norman Mc Laren’in yaptığı gibi. Başka? Temel Tasarım dersimde yaptığım gibi... Bu yazdığım yazının biraz daha genişini öğrencilerime verdim. Önce ortak teknikte yani siyah-beyaz tekniğiyle noktasal bir düzenleme yapacaklardı. Daha sonrası önemli. Çünkü kişilikleri değerliydi, yaratıcılıkları, aktarımları-transferleri. Müziğini, Müzik Toplulukları Programının hazırlayacağı, Modern Dans Programındaki arkadaşlardan-öğrencilerimden “nokta” konusunda bir dans gösterisi hazırlamalarını istedim. Hem düşünüyordum kendilerini nokta kabul edebilirler, örneğin patlama noktasında, suya atılan bir taşın sonucu sıçrayan tanecikler olabilirler diye, hem de ne yapacaklarını merak ediyordum. İnanılmaz bir şey oldu. Beni gördüklerinde, “biz birer noktayız” dediler. Hakikaten harika bir gösteri hazırlamışlar. Temel tasarımda edindiklerini kendi alanlarına, bedenlerine çok güzel aktarmışlar, noktaya can vermişlerdi. Benim için eğitim, yöntem tabii ki doğru yöntemler ve öğrencinin kişiliğinden hareketle yaratıcılık sürecine dayalı olan bir olgudur. Bu nedenle seçilen malzeme, alan çok önemlidir. O, bir kişilik göstergesidir. Fotoğraf programındaki öğrenciler, nokta konusunu fotogramla yapacaklar, yani fotografi malzemesini kullanarak bir düzenleme gerçekleştirecekler. Bileşik Sanatlar Programındakiler, resim malzemelerini ve serbest malzeme kullanarak, İletişim Tasarımı öğrencileri de bilgisayarı kullanarak bir çalışma gerçekleştireceklerdi. Sanat yönetimini ise “nokta” konusunu tanımlamadan anlatmalıydılar. Daha önceleri başka öğrencilerime aynı şeyi “renk” ve “yaratıcılık” konu başlığı vererek yazdırmıştım. Yani yaratıcılığı bilimsel, ansiklopedik tanımlamadan anlatacaklardı. Kendilerini, yaratıcı süreçlerini, ütopyalarını, projelerini, anılarını, düşlerini... Böylece bir derste, bir alanda edinilenler, öğrenilenler, başka alanlara aktarılmış oluyordu. Bu, salt eğitim bazında, okulda değil; yaşam düzeyinde de geçerliydi. Ayrıca daha da mı farklı bakmak gerek? Parçadan bütüne gidilirken bütünden parçaya bakarak...

Bir öğretmen arkadaşım ziyaretime gelmişti. Ona Temel Tasarım dersi için oluşturduğum, Grafik Tasarım dersimde de öğrencilerime gösterdiğim saydamları gösterdim. Öğrenci ve sanatçı örnekleri vardı. Resim, yontu, mimari ve fotoğraftan oluşan. Bak diyordum, bu saydamlar “nokta” başlığında, bunlar “çizgi” başlığında, şunlar “doku”, bunlar “zıtlık, ritm vs”. “Doğrusu” dedi, “etrafa hiç böyle bakmıyorum.” Ağaç dallarında yağmur tanecikleri nokta, dalları çizgi, yapraklar leke, gövde doku...

Hiç, her gün geçtiğiniz yolda gördüklerinize, ya da gördüğünüzü sandıklarınıza, bir de farklı bir gözle bakmayı düşündünüz mü? Gördüklerinizin değeri nokta kadar mı?